

MAGYAR IZRAEL

AZ ORSZÁGOS RABBIEGYESÜLET KÖZLÖNYE.

Szerkeszti **Dr. NEUMANN EDE.**

Megjelenik július és augusztus kivételével havonként egyszer.

Előfizetési ára évi 6 korona. Az egyesület tagjai a tagsági díj fejében kapják. A kéziratok és előfizetési díjak a szerkesztőhöz küldendők.

A vándorkoldulás.

Kifogyhatatlan a zsidó jótékonyság. Bámulatos az a készség, a melylyel hittestvéreink a felebaráti szeretet oltárán áldoznak. Minden esztendő új intézményekkel gazdagítja a közjótékonyság szent ügyét. Milliókra rúgnak az összegek, a melyeket egyesek és testületek évenként a nyomor enyhítésére, inségesek, elhagyatottak, betegek felsegítésére fordítanak.

Ezek a hatalmas számok, a melyek a szeretetnek köreinkben folyó munkájáról szólnak, büszkeségünk tárgyát teszik és megbékítik lelkünket, ha vallásos és felekezeti életünk egy-egy fogyatkozásának szemlélete némi kedvetlenséget kelt bennünk.

Minő bőséggel ömlenek az adományok a bűnbánat ünnepein, mily fényes módon nyilatkozik meg a hitrokoni érzület olyanoknál is, a kiktől azt gondoltuk, hogy elhidegültek. És minő készséggel találkozunk a hiveknél, valahányszor egy elszegényedett, betegségtől vagy más bajtól sujtott testvérünk támogatásáért fordulunk hozzájuk.

Papi munkánknak ez a legnemesebb és leghálásabb része és a néma köszönet könyei, melyek azok szemében ragyognak fel, a kiket megsegítettünk, szívünknek értékesebbek minden dicsőségnél, minden sikernél és jutalomnál és elfelejtetik velünk a saját bánatunkat, saját gondjainkat és fájdalmainkat.

De éppen azért, minthogy ismerjük azoknak a kincseknek a becsét, a melyeket a zsidó szív rejt magában, minthogy tudjuk, hogy hiveink lelkében mennyi fogékonyság van a felebaráti szeretet feladatai iránt és minthogy napról-napra szaporodnak a jótékonyság sürgős alkalmai, azon kell lennünk, hogy a nemes cselekedetnek megfelelő is legyen az eredménye, hogy érdemetlenek élelmessége, furfangja, leleményessége, ravaszsága miatt rövidséget ne szenvedjenek az igazán segélyre szorulóknak, hogy visszaélések ne csökkentsék az áldozatkészséget és hogy a segély mennél fogatosabb, eredményeiben és hatásaiban mennél üdvösebb legyen.

A közjótékonyságot kellően *szervezni* kell. És ebben az irányban még

alig történt nálunk valami. Egyesületünk első választmányi gyűlésén e sorok írója szóba hozta a dolgot, de sürgősebb teendők elterelték attól a figyelmet.

Pedig temérdek sok a visszaélés és az eredmény semmiféle arányban nincs a hozott áldozatokkal.

Milyenek a mostani állapotok? Minden gyülekezet erejéhez képest támogatja a szegényeket. Alig fordul elő eset, hogy azok, a kik segélyre szorulnak, azt meg ne találják. Hajléktalanok, éhezők, betegségben vagy aggkorban elhagyatottak zsidó hitközségekben alig vannak. Egyesek és testületek vállvetett buzgósággal karolják fel azok ügyét, a kik nem képesek megkeresni kenyerüket, a kik bármely oknál fogva inségnek és nyomornak volnának kitéve, ha mások nem segitenének rajtuk. És mégis rendkívül sok koldus járja be az országot. Zaklatják és nagyon sok esetben becsapják azokat, a kik hivatásuknál vagy jótékony intézményeink élén elfoglalt állásuknál fogva a szegényügygyel foglalkoznak.

Beállítanak hozzánk ajánlólevelek és névjegyek gazdag fegyverzetével ellátva és helyzetüknek színes leírása után tudomásunkra hozzák, hogy a szokottnál nagyobb segélyre tartanak igényt és elvárják tőlünk, hogy figyelembe véve az ő nagyon érdemes mivoltukat, mindent meg fogunk tenni, hogy őket kellően kielégítsék. Mert ők nem közönséges kéregetők. Bizonyítja ezt legjobban az a sok meleg ajánlat, amely!yel illetékes férfiak kérelmüknek különös nyomatékot adnak. Nem is érhetik be azzal, hogy mi részesítsük őket megfelelő segélyben, hogy a saját hiveink jóindulatát hajlitsuk feléjük, hanem azt kívánják tőlünk, hogy ajánlóleveleik dús készletét egy újabb példánnyal gyarapítva, mások támogatását is biztosítsuk nekik. A legtöbben közülünk elég gyengék, hogy ezt meg is tegyék, nem kutatva, hogy minő uton-módon jutottak az ajánlatok birtokába és nem fontolva meg, hogy ezzel az iparszerűen üzött koldulást mozdítják elő.

A koldulás eme mestereihez, a kik rendszerint kitünően ismerik a hitközségek viszonyait, bámulatosan vannak értesülve egyénekről és intézményekről és egy-egy kisebb-nagyobb időszak leteltével azzal a komoly kijelentéssel mutatkoznak újból, hogy szivességünket még soha nem vették igénybe, a fürdőkbe készülők, a leányaikat kiházásítók és kétszer évenként sűrű rajokban azok a szerencsétlen ifjak csatlakoznak, a kik az országban fennálló apró jesivákban az élet legszebb éveit „tanulással“ töltik. És mindezekhez sorakoznak a szentföldi hitrokonok, az orosz és román üldözések áldozatai és a közönséges csavargók, a kik dolgozni tudnának, de a munkánál jobban kedvelik a koldulást.

A zaklatásnak se hossza, se vége. De nem ez a baj. Hiszen *kötelességünk* segíteni. Szent és szívesen teljesített kötelességünk. Az a baj, hogy nem segítünk kellően. *Lerázni* iparkodunk az alkalmatlankodókat; egy sorba állítjuk mindazokat, a kik hozzánk fordulnak; egyforma elbánásban részesülnek érdemesek és érdemetlenek. Alamizsnákat osztogatunk, de nem segítünk.

Ha csak becsapnának bennünket, ezt nem kellene restelnünk. Hadd jusson azoknak is, a kiknek nem volna szükségük adományainkra. De az már nagy baj, hogy a támogatásra szorultakat és arra érdemeseket megrövidítjük azzal, a mit érdemetlenekre pazarlunk, hogy nincs módunkban *alaposan* segíteni, hogy nem tudjuk megmenteni, felemelni azokat, a kik a koldulást nem akarják még élethivatássá tenni, hogy a kóborlók seregét nagyra növesztjük, hogy a henyélést és az azzal karöltve járó erkölcstelenséget előmozdítjuk és hogy hiveink áldozatkészsége rendszerint már fogytán van, midőn igazán nemes célok számára akarjuk igénybe venni támogatásukat.

A jótékonyt *szervezni kell*. Az egyes gyülekezetekben és országosan. Mindenek előtt gátat kell vetni a vándorkoldulásnak. Minden gyülekezet gondoskodjék a maga szegényeiről. Még pedig körültekintéssel és rendszeresen. A ki dolgozni tud, azt szorítsuk munkára és szerezzünk neki munkát. A kit baj ért, azt támogassuk és óvjuk meg a teljes letöréstől. A munkaképteleneket, a betegeket és aggokat gondozzuk úgy, hogy sohase legyenek nélkülözésnek kitéve, hogy igazi nyomort sohase lássanak. Ez komoly feladat, de megoldása nem lehetetlen. Csak szervezni, rendszeresíteni kell a jótékonyt. Nem szabad a vélelrenre, önkényre, szeszélyre bízni. Minden hitközségnek kell, hogy hiteles lajstromai legyenek szegényeiről, ezeknek helyzetét és viselkedését folytonosan figyelemmel kell kísérni és az egyes intézmények részéről szegények segélyezésére fordított összegeket úgy kezelni, hogy minden visszaélés ki legyen zárva. Létesíteni kell továbbá egy *országos* pénztárt, a melynek hivatása volna olyanokat segélyezni, a kiket önhibájukon kívül az egyes hitközségek szegényeinek ellátására szolgáló intézmények nem részesíthetnek támogatásban. Az ajánlólevelek osztogatását, a melynek a vándorkoldulás felvirágzását köszöni, meg kell szüntetni, azokat pedig, a kik bármínemű visszaélést követtek el, megfelelő módon közlendő „fekete” listákban nyilvántartani.

De nem bocsátkozunk részletekbe. Tudatában vagyunk annak, hogy minden visszaélésnek elejét venni nem lehet, de épp oly bizonyos, hogy a mostani állapotot tovább tünni nem szabad. Hiveink szent érzelmeinek nyilvánulásai nem szolgálhatnak a vasuti forgalom és a vendégfogadók jövedelmének növelésére. A mennyire csak lehet, meg kell szorítani a vándorkoldulást, hogy a csavargásra hajlandó munkaképes kéregetőket munkára kényszerítsük és hogy segítségünk annál fogatosabb legyen ott, a hol igazi nyomor van.

Ismerjük azokat az érzelmi momentumokat, a melyeket a jótékony ügy szervezése ellen fel szoktak hozni. Minő erkölcsi értéket jelent, ha az adakozó néhány meleg, szives, buzdító szó kíséretében nyújtja át adományát a szegénynek! Mennyit veszítene közvetetlenségéből, nemes hatásaiból a jótékony, ha hivatalos közegekre biznók ügyeinek ellátását, mily szép volt régi időkben, midőn a családi asztal mellett foglalt helyet a „vendég”, a kit a templomból hozott magával a házigazda, a kit megbecsültek,

akár a család bármely tagját, a kinek szavát érdeklődéssel és meghatottsággal hallgatták, midőn élményeit mesélte el a vendéglátóknak.

De vajjon tekintetbe jöhetnek-e ily szempontok, midőn egy nagyfontosságú, felekezeti életünket nagyon közlelről érintő kérdés megoldásáról van szó? Napjainkban már nem visznek haza vendéget a zsinagógából; a segélynyújtás rendszertelen ugyan, de a legtöbb esetben szükölködik azok nélkül a nemes mozzanatok nélkül is, amelyekkel az érintkezés közvetlensége mellett járhatna; az alamizsnanyújtók türelmetlenségükkel, idegességükkel, gyakran kifakadásaikkal inkább megszégyenítik, sokszor vérig sértik azokat, a kik nincsenek még hijján a jobb érzésnek és minden kertelés nélkül kimondjuk, hogy áldás volna sok szép tehetségü, jó hajlamu ifjura nézve, ha becsukódának azok az apró jesivák, a melyekben megnyomorítják szellemüket, a melyekben csak nélkülözést és inséget látnak és korán elvesztik az ifjuság üdeségét, épségét, életörömét; kellően nem értékelhető jótéteményt látnánk abban, ha a sajnálatra méltó ifju kéregetők kénytelenek volnának talmudismereteiket oly jesivákban szerezni, a melyekben hivatott férfiak végzik a tanítást és legalább némiképpen gondoskodnak arról, hogy a tanulók ne éhezzenek.

A vándorkoldulás súlyos problémáját megoldották most Németországban. Az a céltudatos, semmiféle nehézségtől vissza nem riadó munkásság, a melyet a német zsidóság vezérférfiai végeznek és a mely a felekezeti élet minden terén oly bámulatos sikereket érlelt, a közjótékonyosság számára is megalkotta azt a szervezetet, a mely hivatva lesz kellően értékesíteni azt a magyarányu áldozatkészséget, a melyet német hitköznaink a felebaráti szeretet munkájában és intézményeinek gyarapításában tanusítanak. Megalakult a „Deutsche Zentralstelle für jüdische Wanderarmenfürsorge.“

A zsidó hitközségek szövetségétől (Deutsch-Israelitischer-Gemeindebund) indult ki a kezdeményezés. A német zsidóságnak eme legtekintélyesebb, hatalmas arányokban fejlődött szervezete, a melyben a hitközségek minden törvényes kényszer nélkül, csakis saját elhatározásuk folytán, a felekezeti közérdekek kellő előmozdítása végett egyesültek, fennállása óta komolyan foglalkozik a vándorkoldulás problémájával. Már 1873-ban tették meg az első javaslatokat. A kérdés az 1892. évi VI. községi nagygyűlés (Gemeindetag) óta állandóan napirenden volt. Minden kínálkozó alkalom a megoldás egy-egy új módozatát hozta. De tizennyolc évnek kellett eltelnie, míg a nehézségekkel megküzdeni sikerült. A közben lefolyt idő sem volt eredmény nélkül. Megalakult Weissensee-ben a munkásgyarmat (Arbeiterkolonie) és megindultak a „fekete listák.“ Végleges megoldásra a tavaly május havában tartott III. Verbandstag vitte az ügyet. Kimondotta, hogy a szövetség hat hónapon belül bizottságot létesítsen a vándorkoldulás közös, gyakorlati leküzdésének előkészítése céljából. Ebbe a bizottságba a tartományi szövetkezetek, valamint a nagy segélyszervezetek küldjék ki az azon a téren bevált képviselőiket. Hagyományos pontossággal jártak el a megbizatásban. Szeptember 22-én a bizottság megkezdte tevékenységét és már december havában felhívások mentek

szét, hogy az egész birodalomban hat héten belül gyűléseket hívjanak egybe a tartományi pénztárak megalakítása végett. A Gemeindegund főtitkárának, Dr. Neumann Vilmosnak a zsidó vándor-segélyügy reformjáról szóló nemzetgazdaságtani tanulmánya a megalkotandó mű céljainak és feladatainak megértését és méltánylását széles körökbe vitte. Az előkészítés munkái a bizottságban fennakadás nélkül haladtak, az egész birodalomban a képzelhető legnagyobb komolysággal foglalkoztak az ügygyel, a hitközségek a legmelegebb érdeklődést tanusították és 1910. június 26-án Dr. Philippson Márton professzor, a Gemeindegund elnökének, a nagyjelentőségű vállalkozás irányítójának és vezérének elnöklésével megalakult a „Zentralstelle.“ Az alakuló gyűlésen képviselve voltak a Szövetség, a német zsidók segélyegylete (Hilfsverein der Deutschen Juden), az Alliance Israélite Universelle, a Bnei-Briss-rend nagypáholya, a zsidó kivándorlási ügyek központi irodája, hitközségi szervezetek, tartományi pénztárak, hitközségek stb.

Az egyesület alapszabályainak első pontja így hangzik: a német izrael. hitközségek szövetségének kezdeményezésére az Alliance Israélite Universellel, a német zsidók segélyegyletével és a Bnei-Briss-rend nagypáholyával egyetemben a német birodalomban az idegenek segélyezése ügyének javítása végett alakított tartományi és országos pénztárak egyesületté állnak össze, melynek neve „Deutsche Zentralstelle für jüdische Wanderarmenfürsorge.“ A megalakulás óta rendkívüli közgyűlést is tartottak, hogy az egyesület működésének október elsejére kitűzött megkezdése céljából a szükséges intézkedéseket megtegyék.

Még lesz alkalmunk a német zsidóság e legújabb nagy intézményéről szólni. Az utolsó évtizedek hatalmas, bámulatra méltó alkotásainak sorában előkelő helyet foglal el. Nagy hatásokat várnak tőle és nem is fognak csalódni. A mit német hitkonaink felkarolnak, biztos sikerre, gazdag eredményekre számíthat. E sorok célja a magyar zsidóság felekezeti életének illetékes képviselőit és vezérférfiait a megoldást sürgető komoly feladatra figyelmeztetni. Nagy ügyről van szó. Megérdemli a legmelegebb buzgalmat. Értékesítsük azok munkájának gyümölcseit, a kiknek példájából nagyon sokat tanulhatunk.

Elmélet és gyakorlat.

„Könnyebb határozatokat hozni, mint azoknak érvényt is szerezni. Könnyebb kijelölni a célokat és megpendíteni az eszméket, mint azokat megvalósítani.“

Ezeket írta e lapok t. szerkesztője szép és tanulságos méltatásában a f. é. aug. 29-én és 30-án tartott rabbigyűlésünknek.

A megvalósítás ideje immár elérkezett, miután elmúltak a rabbi tudását, tehetségét és ügyességét nagy próbára tevő ünnepnapok. Docendo discimus, ez áll a hitszónokokról is. Mert mialatt föltárják hiveiknek a „fogékonyság

idején“ a zsidóság magasabb szükségleteit és kielégítésök módjáról javaslatokat tesznek, ők maguk is elmélyedvén a problémákban, sokat tanulnak és megújult lelkesedéssel hozzáfognak az új esztendőben a szent munkához, hogy a szavakat a tettek kövessék.

Néhány hétig a szószéken volt működésünk súlypontja, most pedig az iskolában kell azt keresnünk és találnunk. Rabbigyűlésünk is ezen véleményen volt és rajta kifejezésre jutott, hogy a négy évvel ezelőtt kibocsátott Egyetemes Tanterv nem ment föl bennünket a hitoktatás kérdésével való behatóbb foglalkozás alól.

Az említett jeles munkálat csak az alapot nyújtja nekünk, a melyen tovább építhetünk.

A gyakorlat oly nehézségek elé állít bennünket, melyeknek leküzdése a jövő feladata marad.

A legnagyobb próbára teszi gondolkodásunkat, hogy csak két-két óra áll rendelkezésünkre három egyenlőképpen fontos tantárgyra: héber szövegfordításra, liturgiára és történetre.

Alig kerülhetjük el az adott viszonyok közt, hogy az egyik tárgyra nagyobb gondot ne fordítsunk a másik rovására.

Ebből máris következik, hogy a tananyagot lehetőleg korlátoznunk kell és válogatnunk kell az Egy. Tanterv javasolta részekben.

Teljesen kivihetetlennek tartjuk azonban, hogy a középiskola első három osztályában a rendelkezésre álló két órában mindhárom említett tantárgy taníttassék. A kéthavonkénti fölváltást (ld. E. T. 45. l.) célszerűnek el nem fogadhatjuk.

Ugyanazon évben véleményünk szerint csak két tantárgy tanítható. Nem helyeseljük továbbá a bibliai olvasmányok tantárgyát, mert nem bírjuk átlátni, hogy az efajta tanítás kellő eredménnyel járhatna. Haszna ennek csak úgy lehetne, ha a tanulók az olvasottakat legalább részben könyv nélkül megtanulnák, de ilyen követelést nem támaszthatunk.

Vissza kell tehát térnünk a bibliai történethez, a melyet az első két osztályban heti egy órában befejezhetünk. A másik óra bibliafordításra szolgáljon és ezek mellett a folyékony héber olvasásra és az imakönyvben való tájékozódottságra kell és lehet törekednünk. Mert tény az, hogy még a zsidó iskolából kikerült gyermekek nagyobb része sem jártas kellőképpen a héber olvasásban.

A 3. és 4. osztályban a zsidó történetet mellőzendőnek tartom és pedig azon oknál fogva is, mert a tanulónak még nincs ezen fokon fogalma a világtörténelmi alakulásokról, a melyekkel a zsidóság sorsa mindig összefüggött.

De előbbre valónak tartjuk ezen osztályokban az egyik órát az imafordításra használni, a mely a 4. osztályban is az összefoglaló hittannal kapcsolatban, noha szűkebb keretben tanítandó volna. Minthogy pedig a IV. osztályban a bibliai történet ugyancsak a hittan kapcsán ismétlendő, egyúttal az egész zsidó történetről rövid áttekintés lesz nyújtandó.

E szerint a zsidók története tanítandó volna az 5. 6. és 7. osztályban

a hét egyik órájában, a másikon pedig a próféták az Egyetemes Tanterv utasítása szerint és a hagiografák. Az utóbbiak még a VIII. osztályban is és ennek másik órája rendszeres vallás-és erkölcsstanra volna fordítandó.

De célszerűnek találnánk azt is, hogy az V. osztályban az egész Tórából taníttassanak szemelvények, a mi egyuttal ismétlése volna az alsóbb osztályokban tanultaknak, de indokolva van ezen eljárás azzal is, hogy a tanulók ezen a fokon már érettebb felfogással bírnak.

Ugyanoly mértékben pedig, melyben rajta vagyunk, hogy a fiúk a biblia eredetijével megismerkedjenek, törekedjünk arra is, hogy a leányok az imakönyvben szerezzenek minél bővebb tájékozottságot és tudást.

Határozottan ellene kell mondanunk annak, hogy a héber tanítás a 7. és 8. osztályban elmaradjon, a mint azt az E. T. javasolja. Tudjuk, hogy mennyire megfogyatkozott a héber tudás és ennek ellensúlyozására mindent el kell követnünk. De vigyáznunk kell arra is, hogy az ifjusági istentiszteletek ne váljanak pusztá formasággá és hogy a tanulók azon tényleg imádkozzanak is.

Hogy pedig ifjuságunk kellő vallási olvasottsággal kerüljön ki az életbe, azon is kell lennünk, hogy vallásiskolák létesüljenek, a melyek a hivatalos oktatást kiegészítsék.

Ily módon sikeresen fogunk küzdeni a kor áramlata ellen és ha a régi időket nem is idézhetjük vissza, mégis gátat vetünk a terjedő vallástalanságnak és előkészítjük a jobb jövőt.

Székesfehérvár

Dr. Steinherz Jakab.

Az Országos Rabbiképző-intézet az 1909—1910. tanévben.

A theológiai főiskolánkban folyó munkának hü képét adja a néhány héttel ezelőtt megjelent Értesítő. Harmincharmadik abban a sorozatban, a melyen végig tekintve, annak a szellemi életnek legjelentékenyebb mozzanatait szemlélhetjük, a melynek színhelye a szeminárium. Csendes, nesztelen, komoly élet. Nem is szeretnők, ha a külvilág zivaja zavarná munkáját és azt a hangulatot, a melyben hivatásukra készülnek azok, a kikre gyülekezeteink vallásos nevelése lesz bizva. Azt sem látjuk szivesen, ha merő kíváncsiságból kandikálnak be a magyar zsidóságnak e szellemi műhelyébe. Nem, mintha úgy vélekednénk, hogy a kívülállóknak semmi közük főiskolánkhoz, a melyet komoly férfiak felelősségük teljes tudatában vezérelnek és a melyben hivatott mesterek végzik a tanítás és nevelés munkáját. Szomorú jelenség volna, ha csakis azok érdeklődnének a Rabbi-képző iránt, a kiket valami kapocs fűz hozzá. De *érdeklődést*, őszinte, komoly, jóakaró, meleg érdeklődést óhajtunk, nem pedig erkölcsi érték nélkül szükölködő indítékokból eredő kíváncsiságot, a melyen még mindig ott vannak annak az ellenérzésnek nyomai, a

melylyel az intézet keletkezésének idejében és életének első éveiben széles körben találkozott és a melyről a magyar zsidóságnak egy része még most sem akar letenni, noha lehetetlen észre nem vennie azokat az üdvös hatásokat, a melyek kiindultak belőle. Kapui nyitva vannak. A ki tudni akarja, hogy mi történik falai között, lépjen be és nézzen körül figyelő szemmel, de azzal a jóakarattal is, a melyre a benne szolgált nagy ügy igényt tarthat.

Az intézetnek a lefolyt évben 95 növendéke volt, a kik a következőképpen oszlottak meg. Felső tanfolyam: 20, alsó tanfolyam: I. osztály: 18, II. osztály: 14, III. osztály: 14, IV. osztály: 16 és V. osztály 13, összesen 75. Abauj-Tornamegye 2, Arad 1, Bácsbodrog 3, Baranya 1, Bars 1, Bereg 8, Bihar 3, Borsod 1, Fehér 1, Gömör 2, Hajdu 2, Heves 1, Hont 2, J. K. Szolnok 1, Komárom 1, Máramaros 8, Maros-Torda 1, Moson 1, Nógrád 3, Nyitra 9, Pest 11, (Budapest 7), Pozsony 3, Sáros 3, Somogy 1, Szatmár 5, Szepes 1, Szerém 1, Szilágy 1, Szolnok-Doboka 1, Tolna 1, Ugocsa 1, Ung 2, Vas 1 és Zemplén 8 növendéket adott, 3 galíciai származásu volt (II. oszt. 1, III. oszt. 1 és IV. oszt. 1). Az iskolaév közben kimaradt a felső tanfolyam hallgatói közül 2, az alsó tanfolyam tanulói közül I. oszt. 4, III. oszt. 2. Mind az öt osztályban jeles eredménnyel végzett 9, jól 16, elégségesen 42, javító vizsgálatra utasított 1 (III. oszt.), az osztály ismétlésére 1 (I. oszt.). Az érettségi vizsgát 4 tanuló jeles, 4 jó eredménnyel tette le, 3 lett egyszerüen érett, 1 tanuló egy tantárgyból pótló érettségire, 1 tanuló a szeptemberben tartandó érettségi vizsgálatra, 1 magán-tanuló 1 tantárgyból pótló érettségire utasított. A felső tanfolyam I. és III. éves hallgatói alap- illetve elővizsgálatot tettek. Rabbivá az intézet két végzett hallgatója avattatott.

A tanári karban örvendetes változást veszünk észre. Az óradijasok száma az alsó tanfolyamban egyre apadt. Tavaly öt volt, a mi természetesen nem lehetett jó hatással az iskolai életre. A theológiai tanárok az eddigi kitünő erők.

A felső tanfolyamban a következő előadásokat tartották: 1. *Bevezetés a szentírásba*. Általános rész (2 óra hetenként). Tanár: Dr. Bacher Vilmos, a tanári kar elnöke. 2. *Szentírásmagyarázat*: A krónika könyve (2 óra). Ugyanaz. 3. *Exegetikus irodalom*: Targum és Ábrahám Ibn Ezra kommentárja Mózes V. könyvéhez (1 ó.) U. a. 4. *Talmud, statarie*: Kiddusin 2—14 és 58—65 (5 ó.) Tanár: Dr. Blau Lajos. 5. *Talmud, cursorie*: Nedárim 2—41 (3 ó.) U. a. 6. Jerusalmi Kiddusin (1 ó.) U. a. 7. *Sulchán Árukh*: Jóre Déa, 69—78 és 87—97 (3 ó.) Tanár: Dr. Guttman Mihály. 8. *Decisorok*: Szemelvények a Misne Tóra II. és III. könyvéből (1 ó.) U. a. 9. *Héber gyakorlatok*. 2 csoportban (2 ó.) Tanár: Bacher. 10. *Midrás*: Mekhilta di R. Jismáel (1 ó.) U. a. 11. *Zsidók története*: A Bar Kochba-féle felkeléstől a gáonátus keletkezéséig (2 ó.) Tanár: Blau. 12. *Történelmi gyakorlatok*: A széder ólam rabba és Serira gáon levelének olvasása és magyarázása (1 ó.) U. a. 13. *Vallásbölcshészet*: *A vallásfilozófia története a zsidóknál*. I. Áltá-

lános bevezetés. II. Hellenizmus. III. Gnosticizmus. IV. Ujplatonizmus (1 ó.) *Maimuni theodiceája*. Szövegmagyarázat: Móreh III. r. 8—18. és 51. fejezetei, Ibn Tibbon héber fordítása alapján az arab eredeti tekintetbevételével (2 ó.) Tanár: Dr. Goldziher Ignác. *Homiletikai gyakorlatok* (1 ó.) Tanár: Dr. Hevesi Simon.

Az alsó tanfolyam theológiai oktatásának tárgyai voltak: 1. *Szentírás*: A. Mózes I. 1—31 (2 ó.) Tanár: Blau. B. Mózes IV. (2 ó.) U. a. 2. *Szentírás*: A. Salamon példabeszédei 1—22 (2 ó.) A Zsoltárok könyve 40—70 (1 ó.) Tanár: Guttman. B. Jesája második része, Siralmak 1. és 3. fej. (2 ó.) Ezra és Nechemja (1 ó.) Tanár: Bacher. 3. *Talmud, statarie*: Bába mecia 94—108 (5 ó.) Tanár: Guttman. 4. *Talmud, cursorie*. Berákóth 2—44 (3 ó.) U. a. 5. *Héber nyelvtan*: Alaktan (1 ó.). Tanár: Blau. 6. *Zsidók története*: A második templom kora (1 ó.). Tanár: Bacher.

A bibliatanításban a tanulók 2 csoportban (A: I. és II. oszt., B: III—V. oszt.) vettek részt. A zsidók történetét a II.—V. osztályok együtt hallgatják. A tanulók közül azok, a kiknek bővebb talmudi ismereteik voltak, a felső tanfolyam talmudelőadásaira jártak.

A növendékek önművelését a felső tanfolyam theológiai egylete és az alsó tanfolyam önképző és segélyző egylete szolgálta. A theológiai egylet tagjai 16 szakgyűlésben tudományos előadásokat, prédikációkat és Bloch-émlékünnepélyt tartottak. Az önképző- és segélyző egyesület Széchenyi születésének 100. évfordulóján diszgyűlést tartott; az összes gyűlések tárgyszorozata 31 szavaltat, 12 eredeti költemény, 5 elbeszélés, 7 felolvasás, 2 tanulmány, 2 szabad előadás és 3 bírálat volt.

Három pályakérdést oldottak meg. 1. A szamaritánusok a talmudban történeti és halákhai szempontból, 2. A Széder Élijáhú (Tanna dibé Élija). Tartalma, eszméi és viszonya a talmudi és midrási irodalomhoz és 3. A magyarországi nem-héber zsidó irodalom (Judaica) bibliográfiája.

A felső tanfolyam magasabb évfolyambeli hallgatói az intézet templomában predikáltak, a pesti hitközség megbízásából nép- és középiskolákban hittanítást végeztek és a pesti, valamint más hazai hitközség felkérésére templomi és alkalmi hitszónoklatokat tartottak.

Ezek az adatok világítják meg a növendékek képzésére irányuló tevékenységet. A tanárok tudományos és más egyéb munkájáról itt nem szólunk. De megjegyezzük, hogy a közel jövőben hatályba lépő új tanterv új tárgyakkal gazdagítja azt a széleskörű munkásságot, mely főiskolánkban eddig is folyt és oly paedagógiai intézkedéseket tartalmaz, a melyektől nagyon üdvös eredmények várhatók.

A növendékek szellemi táplálékáról tehát kellően gondoskodva van. Az intézetben alapos és sokoldalú oktatásban részesülnek és a felső tanfolyambelieknek módjukban van a tulajdonképpeni zsidó theológiai tanulmányok mellett az egyetemen azokkal a studiumokkal foglalkozniok, a melyekre a művelt theológusnak szüksége van, vagy a melyekhez hajlamaik vonzzák őket.

Ezzel a szellemi gondozással, fájdalom, nem áll arányban a növendékek anyagi ellátása. Kilencvenöt ifjuról kellett gondoskodni a lefolyt tanévben. Ifjakról, a kiknek erejét és idejét komoly tanulmányok veszik igénybe, a kik majdnem kizárólag földhöz ragadt szegények és szülőiktől vagy más rokonaiktól anyagi támogatásban vagy egyáltalán nem, vagy csak nagyon csekély mértékben részesülnek. Kilencvenöt ifjuról való gondoskodás a fővárosban egyre növekvő drágaság mellett nem kicsiny feladat. Erre a rendelkezésre álló segélyforrások elégtelenek.

Az Értesítő kimutatása szerint az „Écz-Chájim“ segélyző egyesület (bevételei a lefolyt évben: tagsági díjak: 2839 K 50 f., templomi adakozások: 2100 K,, rendkívüli adakozások: 1619 K,, szelvények és kamatok: 6976 K 65 f., alapítványok: 2808 K 14 f., 15118 K 23 f.-t adott; a vallás- és közoktatásügyi miniszter az izr. iskolaalaptól 2000 koronát engedélyezett, ugyanannyit szavazott meg az Izr. Közalap bizottsága; a Pesti Izr. Hitközség 1400, a Pesti Chevra Kadisa előjárósága 1500 koronát engedélyezett, az ösztöndíjak 3200 koronára rugtak és Báró Hatvany-Deutsch József, a vezérlőbizottság elnöke a növendékek reggelijére 2000 koronát adományozott. Ez összesen 27218 K 23 f. Egy-egy tanulónak lakása és ételmezése, keveset számítva, havi 60 koronába kerül. Nem huszonhét, hanem negyvennyolcezer koronára volna tehát szükség. Nagy összeget kellene előteremteni, hogy azok gondjai enyhüljenek, a kik nap-nap után papnövendékeink nyomorának tanui. Mikor fogunk ekkora anyagi erővel rendelkezni!

De nem mondunk le arról a reményről, hogy erre is meg fogják találni az utat azok a férfiak, a kiknek bölcsesége és nemeslelkűsége a lefolyt évben megvetette a Rabbiképző legújabb intézményének alapjait. E lapok (III. évf. 54 és köv. I.) ismertették már az 1909. évi november 29-én megnyitott mensát. Főiskolánk nagynevű elnökének szavaival szóltunk a diákasztalról, keletkezéséről, a rövid fennállásához fűződő áldásokról és azokról a kötelességekről, a melyeket fentartása a magyar zsidóságra ró.

Az Értesítőnek ez új intézményről beszámoló sorai jobb napok felvirradását jelzik. Lehetetlen, hogy megszűnjék ismét; félbeszakítás nélkül fogja végezni feladatait, míg „az intézet vezetősége előtt lebegő nagy cél, egy internátus felállítása“, el nem lesz érve. E cél felé kell erőnk egész odaadásával haladnunk. Csak annak elérésével fognak megszűnni azok a bajok, a melyek a nagyvárosi életnek nyomorával és kísértéseivel szoros kapcsolatban vannak. Tanáraink párját ritkító kötelességtudásának és tanítványaikhoz való szeretetének, valamint az ifjuság lelki tisztaságának és idealizmusának köszönhetjük, hogy nagyobb mérveket nem öltöttek e bajok. De kötelességünk megelőzni azokat és elhárítani mindent, a mi az ifjuság nemes fejlődését meggátolhatná. A tanítványok óvatos megválogatása és az intézet növendékei felett való gondos felügyelet csak akkor lesz módunkban, ha hajlékot és kenyeret biztosíthatunk majd azoknak, a kiket méltóknak találunk arra, hogy papi hivatásra készüljenek.

A Rabbiképző-intézet élete egy rendkívül nevezetes mozzanattal gazdagodott. Büszkén tekinthetnek művökre, a kik megalkották. A tartalmas jelentésnek legszebb lapjai azok, a melyek róla szólnak.

Ezt a jelentést pedig megelőzi a diák-asztal létesítőjének: Dr. *Bacher* Vilmosnak remek tudományos alkotása: „a jémeni zsidók héber és arab költészete“. A nagyjelentőségű mű méltatása azonban nem tartozik e sorok keretébe.

Az Országos Rabbiegyesület

f. é. aug. hó 30-án tartott *választmányi* gyűlésének jegyzőkönyvéből.

Jelen vannak: Dr. Schnitzer Ármin elnök, Dr. Neumann Ede alelnök, Dr. Fischer Gyula alelnök, Dr. Venetianer Lajos jegyző, Dr. Lövy Ferenc jegyző, Dr. Edelstein Bertalan pénztáros, Dr. Feldmann József, Dr. Guttmann Mihály, Dr. Herzog Manó, Dr. Klein József, Dr. Schwarz Mór, Dr. Steinerherz Jakab és Dr. Vajda Béla választmányi tagok.

5. Dr. *Schnitzer* Ármin elnök bemutatja *Szabolcsi* Miksa szerkesztő üdvözlő sürgönyét, melyet örömmel vesz tudomásul a választmány és Dr. *Lövy* Ferenc indítványára egyhangulag elhatározza, hogy jegyzőkönyvbe igtatja *Szabolcsi* szerkesztő kiváló érdemeit az egyesület felvirágoztatása körül, melyet jóakaratu pártfogásával nagyban előmozdított, táviratilag üdvözli s hálás elismeréséről biztosítja a felekezet érdekében folytatott munkásságáért.

8. Dr. *Fischer* Gyula alelnök bemutatja két *óbudai* hitközségi tagnak kérelmét az iránt, hogy az ORE emeljen óvást Dr. *Wellesz* óbudai megválasztott rabbi beigtatása ellen, míg Dr. Funk ügyét el nem döntötte az illetékes bíróság.

A választmány egyhangu határozata szerint az ORE nem foglalkozhatik az ügygyel, minthogy nem ismeri aktaszerűleg a kérdést és mert nem is az illetékes felek fordultak az egyesülethez.

Krónika.

A magyar zsidóság egyik legelső vezérférfia magas kitüntetésben részesült. A király Ő felsége Báró *Hatvany-Deutsch* Józsefet, az Országos Rabbiképző-intézet vezérlőbizottságának és az Izrael. Magyar Irodalmi Társ. elnökét a főrendiház tagjává nevezte ki. A királyi elismerés országszerte lelkes örömet keltett.

*

Felavatták a *nyárad-szeredai* hitközség új templomát. A régi zsinagógától *Kohn* Berko erdőszentgyörgyi és *Mandelbaum* Áron marosvásárhelyi orthodox rabbi bucsuztatta a hiveket. Az új templom avatását *Mandelbaum* Áron rabbi végezte. Utána Dr. *Lövy* Ferenc, a marosvásárhelyi kongresszusi hitközség főabbija mondott ünnepi beszédet.

Felavatták *Oroszlámoson* az új imaházat, melyet az ott lakó csekély számú hívek nagy áldozatkészséggel emeltek. Az avatáson a XXII. izr. községkerületet Dr. Várhelyi Rósa Izsó elnök képviselte, a kinek beszéde után Dr. *Rosenberg* Ede magyarkanizsai és Dr. *Rosenstein* Mór nagyikindai főrabbi avatták fel az új templomot.

Felavatták továbbá *Debrecenben* a status-quo hitközség új templomát. Fényes nagy temploma 1896-ban épült, de minthogy az igényeknek már nem felelt meg, még egy zsinagógát építettek, a melyet fényes ünneplő gyülekezet jelenlétében *Krausz* Vilmos főrabbi avatott fel.

Végre felavatták a *budai* izrael. hitközségnek Fehérvári-uti és kelenföldi hívei számára a Fehérvári-uton épített új imaházat. Az ünnepélyen nagy közönség jelent meg, élén Dr. *Szabolcsi* Izidor elnökkel, kinek nagy érdemei vannak az új templom építése körül. Az avató beszédet Dr. *Kiss* Arnold főrabbi mondta.

*

Az *egri* hitközség küldöttsége tisztelgett *Zichy* János gróf vallás- és közoktatásügyi miniszternél *Kanitz* Dezső hitközségi elnök vezetésével. Arra kérték a minisztert, hogy a vallásalapból 177.000 korona segítséget utalványozzon ki az *egri* zsidó templom építésére. A miniszter azt felelte, hogy megfontolás tárgyává fogja tenni a kérdést; nagyon örül, ha *egri* választóinak érdekeit előmozdithatja és mint a vallásügyek legfőbb védőjének hivatása is, hogy a hitfelekezetek óhajának lehetőleg eleget tegyen. A küldöttség ezután *Náray-Szabó* Sándor államtitkárnál is tisztelgett.

*

Szept. 12-én exhumálták a Pesti Izr. Hitközség nyolc rabbiját, a kik a Váci-uti régi temetőben pihentek. A rabbik a következők: *Wahrmann* Izrael, a hitközség első főrabbija, meghalt 1826-ban; *Oppenheimer* Simon rabbisági ülnök, majd elnök, meghalt 1851-ben; *Brill* Azriel rabbisági ülnök, meghalt 1853-ban; *Kunitzer* Mózes rabbisági ülnök, egyszersmind a budai hitközség főrabbija, meghalt 1837-ben; *Bach* József, hitszónok és rabbisági ülnök, meghalt 1866-ban; *Schwab* Löb, a hitközség második főrabbija, meghalt 1857-ben; *Wahrmann* Júda rabbisági ülnök, meghalt 1866-ban és *Meisel* Farkas Alajos, a hitközség harmadik főrabbija, meghalt 1867-ben.

A hamvak átvitele és az új sirkertben való elhelyezése kegyeletos szer-tartások mellett történt. A Pesti Izr. Hitközség rabbinátusának valamennyi tagja kivette részét a megható, fenséges aktusból. A régi temetőben *Feldmann* Mózes héber, *Dr. Adler* Illés magyar beszédet mondott. A rákoskereszturi új temetőben *Dr. Hevesi* Simon mondott héber, *Dr. Fischer* Gyula magyar beszédet. A nyitott sírok mellett *Dr. Groszmann* Zsigmond imádkozott. Az aktust *Dr. Kohn* Sámuel főrabbi imája fejezte be, a mely egyszersmind a pihenésük új helyére költözködő rabbik méltatása is volt.

Ugyanebből az alkalomból a *budai* hitközség emlékünnepelet tartott, minthogy az exhumált rabbik közül kettő: *Kunitzer* Mózes és *Schwab* Löb

a budai hitközség papja is volt. Az emlék beszédet *Dr. Kiss Arnold* főrabbi mondta, *Dr. Edelstein Bertalan* pedig imádkozott.

*

Október hó 5-én elhunyt *Kohn* Eliézer Hirsch békéscsabai főrabbi. Ötven évig működött papi pályán, a békéscsabai hitközséget három évtizedig gondozta hűséggel, buzgalommal, nemes lelkének teljes odaadásával és széles körben becsült tudással. Végtisztességén impozáns és bensőséges módon nyilatkozott meg a mély gyász, melyet elhunytja okozott. Gyászbeszédet mondtak a templomban *Reisz Simon* hitközségi elnök, *Dr. Klein József* kassai, *Dr. Adler Ignác* gyulai, *Büchler Márton* orosházi, *Schwalb Mihály* kalocsai főrabbi, a templom előtt *Kohn Mihály* monori főrabbi, a temetőben *Dr. Spiegel Ármin*, *Gross Péter*, *Rosenfeld Károly* és *Fried József* bucsuztatták.

*

Szántó Adolf, a győri hitközség főkántora szept. hó 9-én elhunyt. 33 éven át működött a hitközség megelégedésére, a mely a végtisztességén az elhunyt iránt való kegyeletének megtisztelő módon adott kifejezést.

*

Az Orsz. Izr. Patronage-Egyesület helyi fiókjai alakultak *Czepléden* és *Dombóváron*. Legközelebb *Nagykárolyban* és *Nagykanizsán* történik meg a helyi fiókok megalakulása.

*

Az Orsz. Magyar Izr. Közművelődési Egyesület szept. 29-én tartotta *Dr. Hevesi Simon* és *Dr. Neumann Árminné* elnöklésével a nyári szünet után első igazgatósági ülését, a melyen *Dr. Weiller Ernő* főtitkár az iskolai pályázatokról számolt be, előadván, hogy az öt iskola részére a 2000 korona évi támogatás már elküldetett. Beszámolt még a nyári siófoki istentiszteletek sikeréről és arról a kedvező fogadtatásról, a melyben a *Kultur-Almanachot* az egész országban részesítették. *Dr. Hevesi Simon* az őszi programot ismertette, mely szerint az egyesület október 15-én négy ingyenes magyar nyelvi tanfolyamot nyit meg, 15 nyilvános sorozatos előadást és egy nagy kulturestélyt rendez, azonkívül egy új intézményt akar életbeléptetni: a szombat délutáni női istentiszteleteket a fiárvaház templomában. Leghatalmasabb terve az intézetnek a tanoncotthon és a diákmenza létesítése. Ezeknek a terveknek kivitelére *Dr. Grauer Vilmos* elnöklésével bizottságot küldtek ki. *Dr. Blau Lajos* könyvtáros az olvasóterem mielőbbi megnyitását helyezte kilátásba.

Az Egyesület legutóbb tartott igazgatósági ülésén elhatározta, hogy az idén még fokozottabb mértékben fog munkálkodni a magyarosítás terén. November 1-én négy ingyenes magyar nyelvi tanfolyamot nyit és értesítette a főváros tanácsát, hogy a szak- és inasiskolák magyarul nem tudó tanulóit szívesen megtanítja a magyar nyelvre.

*

A Magyar Izr. Kézmű és Földmívelési Egyesület új intézménnyel gyarapodott. A nagyhivatású egyesület kertészképző telepet létesített, a melybe egyelőre tizenkét növendéket vettek fel.

Az *Országos Izr. Tanítóegyesület* elnöksége egy füzetet adott ki, melyben az egyesület kulturális és humanisztikus működését ismerteti. Beszámol az egyesület 44 éves multjáról, mely idő alatt 31 különböző könyvkiadványával gazdagította a hazai és felekezeti tankönyvirodalmat és 150.000 koronát meghaladó összeggel segélyezte a segélyre szoruló zsidó tanítókat, azok özvegyeit és árváit. Az utóbbi három évben a segélyezés összege 30.000 korona volt. Hogy az egyesület a mindinkább nagyobbodó tanítói nyomort enyhíthesse és sokoldalú kulturális feladatainak megfelelhessen, felhívást bocsát ki, melyben a társadalom anyagi támogatását kéri. E segélyakcióra annál inkább rá van utalva, mert az elmúlt nyár folyamán Keszthelyen üdülőházat létesített, a hol a munkában kifáradt és megrokkant tanítók üdülést és új erő gyűjtésére pihenőhelyet nyerhetnek.

*

A *Magyar Zsidó Ifjak Egyesülete* (VIII. Szentkirályi-u. 1/a) október 15-én tartotta tisztújító közgyűlését, a melyen megválasztották: Moskovitz Mór dr. ügyvédet elnökké, Deák Imre dr. orvost alelnökké, Fischer Ármin hivatalnokot pénztárossá, Grosz József mérnököt háznagygyá, Gondos József orvostanhallgatót jegyzővé, Bernstein Lipót joghallgatót könyvtárossá és Ernst Mihályt ellenőrré. Az egyesület kebelében az első félévben a következő tanfolyamok tartatnak. Héber nyelv (Berlitz-módszer szerint) és irodalom kétszer hetenként: Widder Salamon tanár. Német nyelv és irodalom kétszer hetenként: Widder Salamon. Misna-előadás egyszer hetenként. Zsidó történet egyszer hetenként. Aktuális jogi témák egyszer ketenként: Moskovitz Mór dr. ügyvéd.

*

A *Budai Izr. Hitközség* kultuszbizottsága Dr. Kiss Arnold főrabbi indítványára elhatározta, hogy a héber olvasás tanítására ingyenes tanfolyamot szervez.

*

Megindult a *Budai Izraelita Hitközség Értesítője*, mely egyszersmind a Budai Chevra Kadisa, a Budai Izr. Nőegylet, a Budai Izr. Menház-Egyesület és a Sevesz Achim egylet hivatalos közlönye. Az Értesítő havonként egyszer jelenik meg és a hitközség tagjainak ingyen jár. Szerkesztői: Dr. Csobádi Samu és Weiszmann Noé.

Dr. Szabolcsi Izidor hitközségi elnök régóta foglalkozott azzal az eszmével, hogy a hitközségi élet terén a sajtó segítségét kellene igénybe venni; oly organumot teremteni, a mely kizárólag e célnak szentelve, ne legyen semmiféle politikai, társadalmi, vagy felekezeti tendencia szolgálatában, hanem mint a hitközség hivatalos lapja, regisztrálja az eseményeket, hozza a hivatalos közlendőket s általában tájékoztassa a hitközség tagjait mindenről, ami a hitélet terén történik.

Az Értesítő szellemi kapocs lesz a hitközség hivatalos szervezete és a tagok összessége között és pótolni fogja egyszersmind a külön meghívókat és értesítéseket.

Szerencsésnek és életrevalónak tartjuk az eszmét; az eddig megjelent számok tanubizonyságai annak, hogy megvalósítását jó, ügyes kezekre bízta.

*

Dr. Weiszbürg Gyula, a Pesti Izrael. Hitközség főtitkára, a kinek szerkesztői kiválóságáról már nyílt alkalmunk meggyőződni, a felekezeti sajtót új folyóirattal gazdagította. Címe: *Hitközségi Szemle*. Zsidó hitközségek és intézmények ügyeinek havi közlönye. Első száma október 1-én jelent meg. Programjából kiemeljük a következőket: E lapok nem óhajtanak a mai felekezeti ujságok bármelyikének is versenytársai lenni. Mert ha céljaik azonosak is, különböző az út, melyen azokat elérni akarják. E lapok ugyanis nem a felekezet tagjait tartják szem előtt, legalább nem első sorban, nem azoknak a hazában, a társadalomban, más vallásu polgártársaikkal szemben elfoglalt helyzetével foglalkoznak, nem az egyesek vallási irányára akarnak befolyást gyakorolni, hanem vallásos törekvéseik szervei: a hitközségek és más felekezeti testületek életére lesz figyelmük irányítva. Céljuk lesz tehát a felekezet dicsőségét úgy öregbiteni, hogy intézményei színvonalát emelni, a létező visszasságokat kiküszöbölni, zilált viszonyai rendezését előmozdítani törekszenek.

Melegen üdvözljük az új folyóiratot, gazdag sikert és elismerést kívánva törekvéseinek.

*

Az Ötvös Károlytól kitünő izléssel és meleg zsidó érzülettel szerkesztett *Izraelita Családi Naptár* VIII. évfolyama megjelent. Örömmel köszöntöttük a gazdag tartalmu és gyönyörű kiállítású könyvet, a mely immár meghódította a családokat és nemes formában vallásos szellemet, zsidó önérzetet és kegyeletet plántál a lelkekbe.

Irodalmi eseménynek ígérkezik a „*Magyar Zsidó Almanach*“, melynek szerkesztésére Dr. Patai József vállalkozott. Az avatott tollu író magasértékű művel fogja megajándékozni olvasó közönségünket, mely remélhetőleg meleg pártfogásban fogja részesíteni irodalmunk e fényes tehetségü, nagytudásu munkását.

*

A vallás- és közoktatásügyi miniszter f. é. szept. 17-én 100600 sz. a. kiadott rendeletével a *tandijkárpótlás* iránti államsegélykérvényeknek az iskolafentartók által való benyújtására az elemi népiskolai oktatás ingyenességéről szóló, 1908. évi XLVI. t. c, 5. §-ában megállapított határidőt, figyelemmel arra, hogy a végrehajtási eljárás a közbejött politikai okok miatt fennakadást szenvedett, f. é. *december 31-ig kitolta*. Az említett törvény rendelkezéseinek végrehajtását ugyanabban a rendeletben a törvényhatósági közigazgatási bizottságok számára adott utasítás szabályozza. A rendelkezésünkre álló szük tér nem engedi, hogy a fontos rendeletet közöljük, de szivesen szolgálunk az ügygyel kapcsolatos kérdésekben felvilágosítással.

*

A *vallásfelekezetek dotációja* a pénzügyminiszternek a képviselőház elé terjesztett 1911. évi állami költségvetésben 635,000 koronával emelkedett. Ebből a többletből a zsidó felekezetnek 30,000 korona jut. Az egész állami hozzájárulás e szerint 140,000 koronára fog rugni.

Magyarország zsidó hitközségeihez, chevráihoz és felekezeti testületeihez.

Az Izraelita Magyar Irodalmi Társulat elhatározta, hogy Budapesten Magyar Zsidó Muzeumot létesít.

A társulatot ebben az elhatározásában kulturtevékenységének meg nem lankadó lelkesedése vezette. Az a törekvése, hogy a hazai zsidóságnak jelentőséges és maradandó intézményekkel a nemzeti fejlődésben és a tudomány haladásában mindig újabb érdemeket szerezzen.

Az új intézménnyel nemcsak a külföld zsidóságának hasonló munkáját kívánta a társulat követni, hanem főképen arra törekedett, hogy a zsidó múlt emlékeinek összegyűjtésével a zsidó szellem alkotóképességét demonstrálva, a hazai zsidóság önérzetét fejleszse és ebben az országban évszázados kulturtevékenységéről, erkölcsi, tudományos, irodalmi és művészi becséről minden másnál hatásosabban beszélő bizonysgot adjon és vele multunk megismerésének és jelen törekvéseink megbecsülésének jelentős tényezőjét teremtsen meg.

Szerte ebben az országban hitközségek és chevrák, testületek és imaházak birtokában a magyar zsidóság történeti és néprajzi, művészi és tudományos életének gazdag emléktárgyai hevernek. Tárgyak, melyek mind zsidóságunk szellemi törekvéseiről, lelki átéléseiről, történelmi multjáról beszélnek s melyek összegyűjtve, benső értékének tiszteletreméltó nagyságáról tehetnek bizonysgot s szolgálhatják a tudományt.

Az a bizottság tehát, melyet az Imit a Magyar Zsidó Muzeum megalkotására kiküldött, szervező munkájában legelőször az ország összes hitközségeihez, chevráihoz és más felekezeti testületeihez fordul és felhívja őket, hogy a muzeum eszméjét minden erejükkel támogassák: lépjenek be a muzeum tagjainak sorába; évi járulékok fizetésével gazdagítsák a muzeum alapját; tagjaik körében gyűjtsenek pártfogókat a muzeumnak s közadakozásból rendezzenek gyűjtést a muzeum-alap javára. A bizottság bármily csekély adományt vagy alapítványt hálás köszönettel fogad s egyelőre megelégednék azzal, ha testületeink évente egyszer csekély adakozásra bírnák rá tagjaikat.

De testületeinknek nem kevésbbé fontos feladata volna az, hogy a birtokukban levő muzeális jellegű tárgyakat a zsidó muzeumnak átadják: tulajdonába bocsássák, vagy pedig a tulajdonjog fentartása mellett letésül, megőrzés végett küldjék be a muzeumnak, mely ily módon áldozatok nélkül rövididő alatt gazdag muzeumi kincsek birtokába jutna. Végül felhívja a bizottság a testületeket arra is, hogy ha muzeális tárgyakról van tudomásuk, azokra a bizottságot figyelmeztessék, a tárgyakat az enyészettől óvják meg és birtokosaikat intsek arra, hogy régiségeikről a Magyar Zsidó Muzeumnak értesítést küldjenek.

A muzeum egyetemes felekezeti célokat követ. A muzeumi bizottság bizik abban, hogy a magyar zsidóság hivatott tényezőit e célok fontossága áthatja és a felekezet kulturális törekvéseinek teljes készséggel bocsátják erkölcsi és anyagi erejüket rendelkezésére. A zsidó muzeumot a felekezet öreinek szerető pártfogásába ajánljuk.

A Magyar Zsidó Muzeum Bizottsága: *Székely Ferenc elnök. Dr. Mezey Ferenc társelnök. Dr. Mezey Sándor titkár. Lajta Béla művészeti előadó.*

*Az Országos Rabbiegyesület 1910. aug. 30-án tartott rendes közgyűlésének határozata értelmében pályázatot hirdet a P e s z a c h h a g g á d a magyar feldolgozására. Fősúly helyező a tartalomnak, de nem a szónak, hü, tiszta nyelven, nemes, egyszerű formában való visszaadására. Az egyesület a zsidó családnak házi áhitata számára alkalmas eszközt akar nyújtani. Pályamunkák lapszámozva, idegen kéztől írva és jelígyével ellátva 1911. évi január hó 15-ig adandók be. Az egyesület az elfogadott művet 100 (egyszász) korona pályadíjjal jutalmazza és a kiadás jcgát magának tartja fenn. *Az Országos Rabbiegyesület elnöksége.**

Tartalom: A vándorkoldulás. — Elmélet és gyakorlat. Dr. Steinherz Jakab. — Az Országos Rabbiképző-intézet az 1909—1910. tanévben. — Az Országos Rabbiegyesület f. é. aug. hó 30-án tartott választmányi gyűlésének jegyzőkönyvéből. — Krónika. — Magyarország zsidó hitközségeihez, chevráihoz és felekezeti testületeihez. — Pályázat.

Nyomatott a Zala Hirlapkiadó és Nyomda Részvénytársaságnál Nagykanizsán.